

Streektaalbeleid in Noord-Brabant

Jos Swanenberg, Erfgoed Brabant & Tilburg University (februari 2019)

Het Brabants is een koepelterm voor lokale dialecten, Nederlands met regionale kenmerken zoals een Brabants accent, en alle variëteiten die daar tussenin zitten en met de provincie Noord-Brabant geassocieerd worden.

Het is een van de vele streektalen van Nederland en het verdient onze aandacht vanwege de rol van taal in onze cultuur, identiteit en samenleving.

Wat is een streektaal?

Een streektaal is een verzameling van taalvariëteiten die aan een bepaalde streek, in ons geval de provincie Noord-Brabant, zijn gebonden en die onderling veel overeenkomsten hebben op het gebied van klankenpalet, woordenschat en grammatica. De term streektaal of regionale taal wordt ook wel politiek-juridisch gebruikt voor een taalvariëteit die door een overheid officieel als taal is erkend in een bepaalde streek, maar van een officiële erkenning van het Brabants als regionale taal is vooralsnog geen sprake. Fries, Limburgs en Nedersaksisch zijn wel officieel erkende regionale talen in Nederland.

De term streektaal duidt in de taalkunde ruwweg hetzelfde aan als de term dialect, met dien verstande dat het woord dialect ook gebruikt wordt voor lokale variëteiten, bijvoorbeeld het dialect van Tilburg, en in dergelijk gebruik kun je moeilijk de term streektaal bezigen.

Het Brabants verandert

Dialect boert achteruit, schreef ik mijn inaugurele rede in 2009. In de afgelopen 50 à 60 jaar zijn de lokale dialecten in gebruik achteruit gegaan. Bovendien verliezen ze veel van hun kenmerkende woorden en klanken. De belangrijkste oorzaak is dat het lokale dialect tegenwoordig nog maar zelden de moedertaal van jonge Brabanders is. Waarom niet? Ik denk dat Hans Heyting (1918-1992), die in het Drents dichtte, de spijker op zijn kop sloeg met deze strofe:

vanzölf, ik bin d'r veur
dat kinder Drents moet leren.
Behalve die van mij,
die gaot studeren.

Om te kunnen slagen in de moderne samenleving, kun je maar beter Nederlands leren spreken, zo is de onderliggende gedachte. Dat impliceert dat dialect minderwaardig is en dat je naast het Nederlands niet ook dialect zou kunnen spreken. Het dialect als authentieke, lokale dorps taal staat zodoende onder druk en daarom hebben we te maken met dialectverlies. Waar leidt dit proces toe? Spreken we over twintig jaar overal in Nederland dezelfde taal?

In plaats van lokale dialecten zijn de meeste Brabanders niet Algemeen Nederlands gaan spreken. Je kunt nog steeds aan ze horen dat ze van beneden de grote rivieren komen. Hun taalgebruik zit vaak tussen dialect en Nederlands in en is daarmee nog steeds verbonden met de streek. Juist in een provincie tussen periferie en centrum, tussen landrand en Randstad, is de keuze voor een streektaal een aantrekkelijke. Men kiest voor een type taalgebruik dat wordt geassocieerd met de streek waar men vandaan komt en men kan naar gelang de situatie meer of minder regionaal gekleurd spreken.

Regionaal gekleurde taal is populair onder Brabanders, veel meer dan bijvoorbeeld onder Limburgers. In Limburg is het lokale dialectgebruik nog zeer hoog. Als Limburgers niet hun lokale dialect willen spreken, kiezen ze vooral voor Algemeen Nederlands (33%) en veel minder voor streektaal (minder dan 10%). In Noord-Brabant is streektaal (35%) wel een alternatief voor het lokale dialect (22%). Algemeen Nederlands is er de meest gebruikte variëteit (43%) (Van de Velde e.a. 2008).

In Noord-Brabant maken we dus geleidelijk de overstap van lokale dialecten naar Brabantse streektaal, een taalvariëteit met Brabantse dialectkenmerken die in iedere Brabantse stad en streek weer anders klinkt.

Streektaalbeleid zou in Noord-Brabant dan ook moeten gaan over streektaal in het brede spectrum van het regionale accent tot en met de 'oude', lokale dialecten. Het zou niet alleen gericht moeten zijn op het behoud van de lokale dialecten maar moeten aansluiten bij de diversiteit en dynamiek van de Brabantse streektaal: juist in al haar verschijningsvormen ligt haar vitaliteit.

Waarde van de streektaal

Nu lokale dialecten op hun retour zijn maar het taalgebruik in Noord-Brabant voor de meerderheid van de bevolking wel onmiskenbaar regionaal blijft, rijst de vraag wat de waarde van de streektaal in Noord-Brabant is.

Het recht op het spreken van de eigen taal is een van de culturele rechten die vastgelegd zijn in het verdrag Burgerrechten en Politieke rechten van de Verenigde Naties. Geldt dat ook voor het Brabants? Is dat een taal of niet? *Taalkundig* gezien is er geen verschil tussen talen, dialecten en streektalen, want ze hebben allen hun eigen volwaardige grammatica en woordenschat,

maar taalkundige criteria betekenen in de dagelijkse praktijk niet zo veel. Want “dialect is een taal die pech heeft gehad” (Siemon Reker), het Brabants heeft een lagere status dan het Algemeen Nederlands. Het Brabants is niet officieel erkend als regionale taal en wordt *politiek-juridisch* beschouwd als een regionale variëteit van het Nederlands. Hoe gaan we in onze samenleving dan met het Brabants om, wat is de *sociaal-culturele* betekenis van deze streektaal? Taal draagt bij aan inclusie en maakt deel uit van ons erfgoed en de door ons gedeelde waarden. We weten namelijk dat:

1. ruim 72% van de Brabanders zegt dat ze in meer of mindere mate dialect spreken, maar dat de jongste generatie achterblijft met 59% (zelfrapportage van representatieve steekproef in 2006)
2. Brabanders zich beseffen dat ze *anders* spreken dan andere Nederlanders
3. Brabanders hun *identiteit* ontlenen aan, onder meer, de manier waarop zij spreken
4. de streektaal een belangrijke drager van het Brabantse *culturele leven* is
5. de streektaal weinig publiek prestige heeft in vergelijking met het Algemeen Nederlands, maar wel verborgen prestige geniet dat is gebaseerd op *saamhorigheidsgevoel*
6. taal en cultuur Brabanders *verbinden*
7. er relatief weinig taaltrots en taalwil aan de oppervlakte is te bemerken: *doe mar gewoon, dan doede al gek genoeg*

Taal en cultuur verbinden groepen in onze samenleving. Streektaal verbindt die groepen met de geografische ruimte, de streek of plaats waarmee die streektaal wordt geassocieerd. Een streektaalgemeenschap is met andere woorden gefundeerd op een *sense of belonging*, of in beter Brabants gezegd: *hier heur ik thuis*.

Beknopte geschiedenis van het streektaalbeleid

Het begon allemaal op 21 september 2002 toen in de Statenzaal van het provinciehuis het symposium “Streektaal en identiteit” plaatsvond. Die bijeenkomst werd geopend door toenmalig gedeputeerde Roel Augusteijn die het dialect een wezenlijk en vitaal onderdeel van het regionale en provinciale culturele leven en een aspect van onze Brabantse identiteit noemde. Augusteijn daagde de aanwezigen uit om aan het einde van deze dag te komen met een manifest waarin de Brabantse dialectliefhebbers zich uitspreken over de waarde en de plaats van zijn regionale taal. Dat manifest kwam er, heeft een half jaar op internet gestaan zodat ook andere Brabanders er op konden reageren en is vervolgens in maart 2003 aan Provinciale Staten aangeboden.

Het manifest stelde het volgende:

1. documenteren, ontsluiten en doorgeven van dialecten draagt bij aan het besef van eigenwaarde en sociale cohesie van mensen in Brabant
2. er moet samenwerking en coördinatie van streektaalactiviteiten worden bevorderd

Dat jaar werd een stichting opgericht, Stichting het Brabants. Die stichting heeft razendsnel zorg gedragen voor:

1. een tijdschrift-met-cd (sinds 2004, bij deze Stichting het Brabants)
2. een radioprogramma, Het Brabants Uurke bij Omroep Brabant
3. een streektaalcoördinator in Noord-Brabant

Nadat de Stichting het Brabants incl. bovenstaande activiteiten in 2009 opging in de stichting Erfgoed Brabant, werd er een nieuwe stichting opgericht, de Toon Weijnen Stichting, met als doel de bevordering van onderwijs en onderzoek inzake de diversiteit in taal en cultuur in Brabant. De stichting kon al datzelfde jaar een leerstoel aan de Universiteit van Tilburg instellen. Voornaamste opdracht van de TWS was vervolgens het beheer van deze bijzondere leerstoel 'Diversiteit in taal en cultuur in Noord-Brabant', die ondertussen al aan zijn tiende jaar toe is. De TWS werd per 1 januari 2014 opgeheven en het beheer van de leerstoel is sindsdien aan Erfgoed Brabant overgedragen.

In Nederland zijn er drie bijzondere leerstoelen die zich met de taal en cultuur van een provincie bezig houden in opdracht van de provinciale overheid: dat zijn naast zojuist genoemde in Noord-Brabant de leerstoel Taalcultuur in Limburg van prof. dr. Leonie Cornips (UMaastricht) en de leerstoel Nedersaksische/Groningse Taal en Cultuur van prof. dr. martijn Wieling (RUGroningen). Daarnaast kent de provincie Fryslân een eigen Fryske Akademie en een hoogleraar Friese Taal- en Letterkunde, prof. dr. Goffe Jensma (RUGroningen), omdat het Fries een officiële taal (na het Nederlands de tweede rijkstaal) is.

Nu, in 2019, zorgt Erfgoed Brabant nog steeds voor de ondersteuning van streektaalactiviteiten en voor het beheer van de leerstoel. Omroep Brabant doet sinds 2012 vrijwel niets meer aan dialect, maar het tijdschrift Brabants is er nog steeds, sinds 2014 dankzij weer een andere stichting, de Stichting Brabants.

Bij Erfgoed Brabant is dialectbeoefening deel van het erfgoedwerk. We adviseren projecten van erfgoedverenigingen zoals heemkundekringen. Daarbij kan het gaan om het vastleggen van het traditionele dialect als woordenlijst of vertelling en om het organiseren van culturele activiteiten (muziek, theater, literatuur, dictee) of educatieve activiteiten (onderwijs, schrijfcursus). Erfgoed Brabant reikt bovendien een Brabantse dialectprijs uit, *De Zachte G*, om erkenning en stimulering te geven aan streektaalprojecten.

Eén andere wens uit dat manifest van 2002 is blijven liggen. Het sluit namelijk af met de aanbeveling om de Brabantse dialecten te laten erkennen als regionale taal volgens het Handvest van de Raad van Europa. De overheden zouden in dezen resolute actie moeten voeren, staat geschreven. Waarom hebben we hier sindsdien niets meer van vernomen?

Het is behoorlijk moeilijk een onderscheid te maken tussen dialect en Nederlands. Zoals gezegd, de lokale dialecten zijn op hun retour en de talige diversiteit van de Brabantse streektaal is enorm. Dat maakt een erkenning van de Brabantse dialecten minder concreet dan een erkenning van het Fries, waarvan een uniforme gestandaardiseerde vorm op papier is vastgelegd, het Algemeen Fries. Het eveneens erkende Limburgs en Nedersaksisch bestaan in feite uit een grote groep dialecten die binnen een bepaald gebied, begrensd door staats-, provincie- en gemeentegrenzen, erkend is als regionale taal. Algemeen Limburgs en Algemeen Nedersaksisch bestaan niet. De criteria voor de erkenning zijn niet of nauwelijks taalkundig, maar zijn politiek-juridisch en sociaal-cultureel.

Hoe het ook zij, met de aanbeveling om de Brabantse dialecten te laten erkennen als regionale streektaal volgens het Handvest van de Raad van Europa is nooit iets gedaan. Toch is er veel bereikt in de afgelopen jaren. Waar staan we nu met de streektaal in Noord-Brabant?

Aanleiding voor nieuw beleid 2020-2024

Streektaal geeft mensen een gevoel van eigenwaarde en zelfbewustzijn. Het maakt deel uit van hun regionale identiteit en het verbindt ze. Het hoort bij hun 'thuis' en het is een drager van de Brabantse cultuur. Niets meer aan doen dus?

In het najaar van 2017 kwam NOSop3 met de serie *Dealen met je dialect*. De bijbehorende website kopt onder meer "ze zien ons als boeren, bierzuipers, klompdraggers". In deze serie komen jongeren uit verschillende streken van Nederland aan het woord. Ze vertellen hoe hun manier van spreken ze dwarszit: ze worden niet serieus genomen bij sollicitaties, ze schamen zich voor hun accent, ze hebben last van stereotyperingen en vooroordelen: boeren, bierzuipers, klompdraggers. Ze worden dus gediscrimineerd op basis van hun taalgebruik: *linguïcisme*. Op deze manier worden taalgemeenschappen gemarginaliseerd. We zien dat bij sprekers van etnische variëteiten van het Nederlands (een Marokkaans accent bijvoorbeeld), maar ook bij sprekers van streektalen.

Dat is aanleiding voor beleidsvorming. Beleid hoort immers gericht te zijn op het voorkomen of oplossen van problemen. Het probleem dat ten grondslag ligt aan het streektaalbeleid in Noord-Brabant is niet langer alleen het verdwijnen van lokale dialecten. Lokaal dialect als moedertaal lijkt in Noord-Brabant sowieso al een gepasseerd station.

Het probleem is de ongelijke behandeling van mensen die anders spreken, de schaamte voor de eigen taal die deze behandeling oproept en de maatschappelijke gevolgen daarvan, ongelijke kansen. Ongegronde en hardnekkige vooroordelen over het spreken van streektaal dienen te worden tegengegaan.

Huidig beleid van de overheid

In het document *De (verbeeldings)kracht van erfgoed. Beleidskader erfgoed 2016 - 2020* van de provincie Noord-Brabant komen de woorden 'streektaal' of 'taal' niet voor, het woord 'dialecten' wordt twee maal genoemd. Eerst wordt het vermeld in een opsomming van soorten erfgoed waar het onder immaterieel erfgoed staat met 'volkscultuur, historische gebruiken en tradities'. Vervolgens komt het in deze zin voor 'Om een samenhangend verhaal te kunnen vertellen is het belangrijk dat alle soorten erfgoed wordt (*sic*) betrokken zoals monumenten, cultuurlandschappen, collecties, dialecten of ander immaterieel erfgoed.'

In de praktijk wordt de invulling van het streektaalbeleid in Noord-Brabant overgelaten aan de instantie die het provinciaal beleid op erfgoed uitvoert, de stichting Erfgoed Brabant. Daarbij is ook de leerstoel opgenomen, als onderdeel van de Erfgoed Brabant Academie voor scholing en erfgoedkennis.

Nationaal taalbeleid is een onderwerp bij de Nederlandse Taalunie, beleidsorganisatie voor de Nederlandse taal. In 2018 heeft de NTU een nieuwe visie op taalvariatiebeleid opgesteld (de laatste visietekst dateert van 2003); hierin komen dialecten en andere variëteiten van het Nederlands aan de orde. Ik maakte deel uit van de werkgroep die deze visietekst heeft samengesteld. Belangrijk is de keuze voor een *bottom-up* benadering van taalvariatie. In plaats van de standaardtaal centraal te stellen en het taalvariatiebeleid *top-down* vanuit die standaard te bekijken (er zijn ook dialecten en die verdienen onze aandacht), vertrekt de visie nu *bottom-up* vanuit de variëteiten die in de praktijk gesproken worden. Anders gezegd, de taalgebruiker en zijn of haar daadwerkelijke taalgebruik staan centraal in deze visietekst. Daarmee wordt variatie beschouwd als inherent aan de Nederlandse taal en het taalbeleid.

Taalbeleid moet aansluiten op de taalrealiteit. *Erkenning* en *acceptatie* van taalvariatie binnen en buiten de standaardtaal moeten daarom vanzelfsprekend zijn. De taalgebruiker is niet gebaat bij een verkettering van taalvariëteiten als 'fout' of 'minderwaardig', maar wel bij het aanleren van registergevoeligheid. Het gaat er dus niet om welke variëteit geschikt of ongeschikt is, maar wel welke variëteit in welke situatie gepast is. Algemeen Nederlands is niet 'beter' of 'correcter' dan andere variëteiten van het Nederlands, maar kan wel 'passender' zijn in bijvoorbeeld formele situaties.

Concrete doelen van het nieuwe streektaalbeleid 2020-2024

De nieuwe visie van de NTU biedt perspectief op een ondersteuning voor *alle* taalvariëteiten, op ontspannen omgaan met normen en op een afwijzing van de ontmoediging van het gebruik van taalvariëteiten, ook in het onderwijs. De visietekst stelt dat de samenleving het verschijnsel van taalvariatie moet beschouwen als een vanzelfsprekend, natuurlijk en maatschappelijk gegeven waarmee men met respect omgaat. Dat gaat niet vanzelf, daarvoor moet de beeldvorming rondom dialect en accent veranderen en daarvoor is weer kennis en kennisverbreding nodig.

Zo kunnen we als concrete doelen voor het streektaalbeleid vaststellen:

1. versterking van het *imago* en het *prestige* van de Brabantse streektaal incl. de lokale dialecten

Streektaalbeleid richt zich vaak op activiteiten om het gebruik en de functies van een taal te veranderen, bijvoorbeeld uitbreiding van het gebruik van een taalvariëteit in formele domeinen of het onderwijzen van of over een taalvariëteit. Om alle domeinen en functies te kunnen bestrijken is het noodzakelijk dat er een uniforme en beregelde standaard is; dat kennen we in Nederland van het Fries, er is een Friese standaardtaal die wordt onderwezen op school en in het juridische en overheidsdomein gebruikt wordt, en daarnaast zijn er Friese dialecten.

Bij een streektaal die bestaat uit verschillende variëteiten en lokale dialecten, zoals het Limburgs en het Brabants, worden onderlinge verschillen juist belangrijk en mooi gevonden. Reden dat je dialectliefhebbers wel eens hoort roepen: “geen Friese toestanden!” Er is behoefte aan meer erkenning van de functionele gelijkwaardigheid van alle variëteiten. Het beleid moet een positief *imago* creëren en het *prestige* verbeteren. Het is met andere woorden gericht op *status-* en *prestigeplanning*. Om dat te kunnen doen, is aandacht vereist voor een groter begrip en meer acceptatie van taalvariatie. We moeten daarom in kaart brengen waar stigmatisering van streekvariëteiten speelt en waar het beleid zich specifiek op moet richten. Dit dient te gebeuren in overleg met de NTU.

Het doel is een attitudeverandering. Vooroordelen over de streektaal moeten worden ontkracht. Streektaal is *niet dom, niet ordinair, niet minderwaardig*.

2. vergroting van de kennis van het Brabants en versterking van het onderliggend kennisnetwerk

Ondersteuning van het vastleggen van lokale dialecten (codificering) is een taak die Erfgoed Brabant op zich genomen heeft. Het maken van lokale dialectwoordenboeken wordt al vijftien jaar ondersteund door advies te geven op het gebied van spelling en lexicografie. Er is de afgelopen jaren een groot aantal dialectwoordenboeken uitgegeven en daarvan zijn er weer veel digitaal beschikbaar gekomen via een website van het Meertens Instituut (Elektronische Woordenbank). Daarnaast is er het wetenschappelijke Woordenboek van de Brabantse

Dialecten, dat sinds 2017 ook digitaal beschikbaar is. Op het gebied van spelling dragen we de referentiespelling (1999) uit.

Deze vorm van beleid is gericht op documentatie, dus op *corpusplanning*, en vormt het uitgangspunt om kennis over het Brabants uit te dragen, dus ook op *educatieplanning* (maar nauwelijks in de schoolse context). De NTU is van plan om infrastructuur en ondersteuning beschikbaar te stellen. Daarbij gaat het meestal om lokale dialecten, niet om de streektaal van jongere generaties.

Maar juist daarop wordt wel gefocust in het werk van de leerstoel Diversiteit in Taal en Cultuur. Door processen van globalisering is identiteitsvorming door middel van taal cruciaal voor houvast in een steeds complexer wordende samenleving. Daarbij dient de aansluiting met jonge en nieuwe Brabanders te worden verbeterd. Er moet onder meer ingezet worden op de digitale communicatiecultuur, het Brabants floreert op sociale media (Swanenberg 2017). Dat is bij uitstek een teken van vitaliteit van de Brabantse taal.

Om dit tweede doel te kunnen verwezenlijken is een diversiteit aan podia en digitale media nodig, waar Brabanders zich talig en cultureel kunnen manifesteren en hun interesses en bevindingen met elkaar kunnen delen. Het is van levensbelang dat de streektaal intrinsiek deel uit maakt van het Brabantse culturele leven, op het podium, in literatuur, bij carnaval vanzelfsprekend, en in onze liefde voor muziek, van dialectenfestival tot rock academie.

Uit deze twee brede doelstellingen volgen drie speerpunten van beleid:

(1) professionaliseren en digitaliseren

(2) kennisnetwerk ontwikkelen en onderzoek doen

(3) verjongen, talent ontwikkelen en podia bieden

In dit beleid gaan de planning van status en prestige samen met corpus en educatie: het verbeteren van het prestige en het vergroten van kennis met behulp van documentatie en digitalisering. De implementatie van dit beleidsplan vraagt concrete inzet op de genoemde vormen van planning.

(1) vanuit de leerstoel, zowel aan de universiteit als binnen het werkveld van Erfgoed Brabant Academie, wordt scholing en kennisoverdracht verzorgd door middel van lezingen, workshops en publiekspublicaties. Doelgroepen zijn basisonderwijs, voortgezet onderwijs, hoger onderwijs en volwassenen (al of niet in verenigingsverband zoals een heemkundekring) - *educatie*.

(2) bij Erfgoed Brabant wordt zorg gedragen voor de aansluiting van bestaande en nieuwe digitale databanken bij de infrastructuur van Brabant Cloud, het portal waar digitale collecties duurzaam worden opgeslagen - *corpus*.

(3) bij Erfgoed Brabant worden bijeenkomsten georganiseerd voor de gemeenschap van de Zachte G, waarbij eenieder die de Brabantse taal en cultuur een warm hart toedraagt zich thuis kan voelen. Dat is de plek waar we samen werken aan de verbetering van het imago van het Brabants, met als doel het bereiken van veranderingen in attitude en gedrag: weg met de vooroordelen over dialect en accent - *status en prestige*.

= = =

Bronnen

Erfgoed Brabant. Zie www.erfgoedbrabant.nl en www.erfgoedbrabantacademie.nl

Haugen, Einar (1972) *The Ecology of Language*. In: A. Fill & P. Mühlhäusler (eds.), *The Ecological Reader: Language, Ecology, and Environment*. Continuum, New York (2001), 57-66.

Hoe schrijf ik mijn dialect? Een referentiespelling voor alle Brabantse dialecten (1999) Leuven/Amersfoort. Beschikbaar op www.stichtingbrabants.nl/index.php/voorkeurspelling

Meijs-Appels, M.T.E. (2015) *De (verbeeldings)kracht van erfgoed. Beleidskader erfgoed 2016 - 2020*. Provincie Noord-Brabant, Afdeling Cultuur.

Sijs, Nicoline van der (samensteller) (2015-), eWND, Elektronische Woordenbank, Meertens-Instituut. Zie www.meertens.knaw.nl/ewnd/

'Sjiek is miech dat!' Visie op taal als erfgoed. Dialect/streektaal, literatuur, taal- en volkscultuur in Limburg. (2015) Universiteit Maastricht, Huis voor de Kunsten, Raad veur 't Limburgs.

Stichting Brabants. Zie www.stichtingbrabants.nl

Swanenberg, Jos (red., 2006) *Trots op je taal! Gruts, grootsig, freed op oew dialect! Verslag van het onderzoek naar dialectgebruik en -attitude in Noord-Brabant, de enquête "Brabants 2005", en aanbevelingen voor provinciaal beleid*. Stichting het Brabants, 's-Hertogenbosch.

Swanenberg, Jos (2009) *Van alterande sorte. Brabants tussen dialect en standaardtaal*. Inaugurale rede Universiteit van Tilburg.

Swanenberg, Jos (2017) Brabants dialect op Facebook en Twitter. In V. de Tier, T. van de Wijngaard, A.-S. Ghyselen (red.) *Taalvariatie en sociale media*, 25-32.

Van de Velde, Hans, Ton van de Wijngaard, Martine Schrier, Jos Swanenberg en Veronique de Tier (2008) *Limburgs kalle, wie sjiteit 't d'r mit?* In *Jaarboek Veldeke 2007*, 56-72.

Visie op taalvariatie en taalvariatiebeleid. Visietekst van de Adviescommissie Taalvariatie in opdracht van de Taalunie / Februari 2019.

Woordenboek van de Brabantse Dialecten digitaal, e-WBD (2017-). Zie www.e-wbd.nl

Samenvatting

- Streektaalbeleid dient over streektaal in het brede spectrum van het regionale accent tot en met de 'oude', lokale dialecten te gaan
- Streektaal is belangrijk want zij verbindt groepen in onze samenleving met de geografische ruimte, d.w.z. de streek of plaats waarmee die streektaal wordt geassocieerd
- Toch worden mensen die een streektaal spreken ongelijk behandeld; ongegronde en hardnekkige vooroordelen over het spreken van streektaal dienen te worden tegengegaan

Daarom is het nodig dat de beeldvorming rondom dialect en accent veranderen en daarvoor is kennis en kennisverbreding nodig. Concrete **doelen** voor het streektaalbeleid zijn dan ook:

- Versterking van het *imago* en het *prestige* van de Brabantse streektaal incl. de lokale dialecten
- Vergroting van de kennis van het Brabants en versterking van het onderliggend kennisnetwerk

Drie speerpunten van beleid om dit te bereiken zijn:

- (1) professionaliseren en digitaliseren
- (2) kennisnetwerk ontwikkelen en onderzoek doen
- (3) verjongen, talent ontwikkelen en podia bieden

De implementatie van dit beleidsplan vraagt concrete inzet op de planning van

- (1) educatie - voor alle doelgroepen, van peuter tot professor
- (2) corpus - door digitalisering van taalkennis, literatuur, muziek
- (3) status en prestige - met netwerkbijeenkomsten in het teken van de Zachte G